

TBE vaccination barn och ungdomar

Utvärdering efter säsongerna 2022 och 2023

Sammanfattning

Avgiftsfri vaccination mot TBE för barn 3–18 år har erbjudits i Region Uppsala sedan 2022. Utvärdering av de två första åren visar en genomsnittlig täckning för tre doser på 24% (15 – 27% mellan kommuner) men med stora variationer främst inom kommuner, med lägre täckning i socioekonomiskt resurssvaga områden. Fler åtgärder behöver vidtas för att nå en jämnare täckning, varav vaccination på barnavårdscentral sannolikt skulle ha störst effekt. Utbetalade stickavgifter och vaccinkostnad ligger i paritet med beräkningarna i beslutsunderlaget. Värdet av god dokumentation i ett gemensamt vaccinjournalsystem för kvalitativ uppföljning har tydligt belysts, liksom regionens behov av en tydligare struktur för hantering av vaccinfrågor.

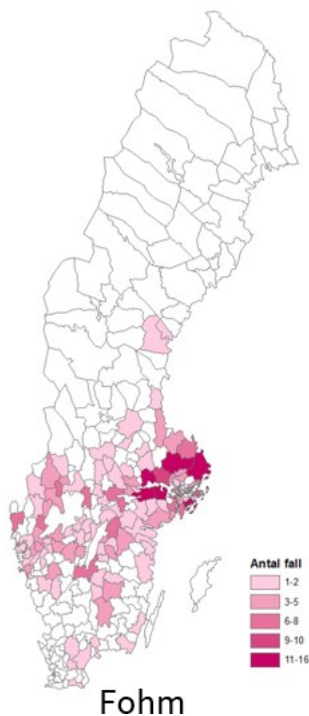

Bild 1: Incidens TBE i Sverige.

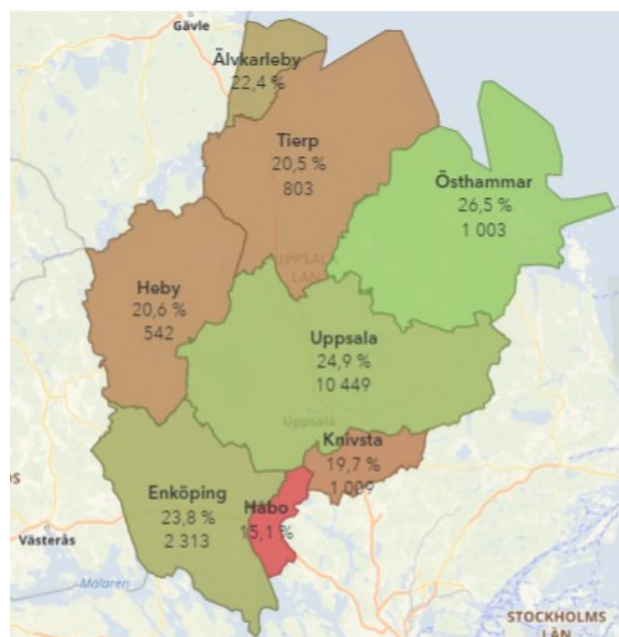

Bild 2: Täckning med tre doser TBE vaccin 3–18 år.

Bakgrund

Tick born encephalitis, TBE, är en fästingöverförd virusinfektion som ger en mycket varierad sjukdomsbild, från mild febersjukdom och huvudvärk till livshotande svår hjärninflammation med kvarstående funktionsbortfall. Förekomsten av värdjur som bär på TBE-virus (virus i flavivirusgruppen) och fästingar som kan överföra dessa till människa har ökat och utbredningen av TBE i befolkningen ökar geografiskt över tid. Definitionsmässigt är TBE en

zoonosssjukdom, med virus överfört från djur till människa. Mälardalen är särskilt drabbad och Region Uppsala tillhör de delar av Sverige med högst incidens rapporterade TBE fall.

Vaccination rekommenderas i Region Uppsala för alla som kan exponeras för fästingar, det vill säga personer som vistas utomhus på sommarhalvåret och har kontakt med växtlighet. Vaccination sker med tre doser för grundvaccination under första året, därefter ges påfyllnadsdos efter 3 år och sedan vart 5:e år. Det finns två godkända vaccin vilka är likvärdiga och båda kräver upprepade påfyllnadsdoser för immunologiskt skydd.

2018 togs på politiskt initiativ fram ett underlag för kostnadsfri vaccination av barn och unga i regionen med syfte att nå en hög och jämlik vaccination och med tidig start av vaccination att uppnå ett robust immunologiskt skydd också i vuxen ålder. Södermanland fungerade som inspiration och två hälsoekonomiska beräkningar där den ena föll ut positivt och den andra negativt fanns med i underlaget. När studierna genomfördes och underlaget togs fram var de tillgängliga vaccinerna godkända från 3 års ålder. Senare har vaccinerna blivit godkända från 1 års ålder.

2018 avslogs förslaget men i april 2021 beslutade regionfullmäktige på basen av samma underlag att införa avgiftsfri vaccination mot TBE för barn och ungdomar 3 till och med 18 år (Dnr LS2019-0223).

Uppföljning första två åren 2022 och 2023

Genomförande av vaccinationer

Vaccination mot TBE till barn och unga infördes mitt under pågående covid-19-pandemi och pandemivaccinationskampanj. Initialt nyttjades från mars 2022 hyrda massvaccinationslokaler kvällstid och på helger för TBE vaccination. Avtal upprättades under maj – juni 2022 med vårdcentraler (tilläggsuppdrag till LOV vårdcentral) och vaccinationsbyråer för kostnadsfri vaccination mot TBE. Stickersättning à 100 kr, vaccinersättning motsvarande upphandlat vaccinpris via Adda och krav på dokumentation i Cosmics läkemedelsmodul ingick i avtalen.

BVC bedömdes inte kunna åläggas ytterligare vaccinationsuppdrag utöver det nationella barnvaccinationsprogrammet. Start vid 3 års ålder matchar heller inte de redan etablerade besökstillfällena på BVC.

Elevhälsan bedömdes inte ha kapacitet eller möjlighet att vaccinera mot TBE.

Däremot skulle barnhälsovården via BVC och elevhälsovården via elevhälsan uppdras att informera och uppmuntra till vaccination samt att följa upp huruvida barnen blivit vaccinerade.

I tillägg gick information ut via pressmeddelanden och media om erbjudandet.

Givna vaccinationer

Under 2022 gavs 20 700 vaccindoser till 15 000 barn, varav 31% gavs av den regionala vaccinationsensheten och i övrigt huvudsakligen av privata vaccinationsbyråer. Under 2023 gavs 16 300 doser till 13 700 barn, varav 80% gavs av privata vaccinationsbyråer och resten

av vårdcentraler. Observera att det endast är doser som dokumenterats i Cosmic och därmed ersatta av regionen som finns med i underlaget.

Tabell: Kostnadsfri TBE-vaccinering Region Uppsala 3–18 år 2022

Åldersgrupp TBE ▲		3-6 år		7-18 år	
Vaccingrupp ▲	Kommun ▲	Antal patienter	Antal vaccinationer	Antal patienter	Antal vaccinationer
Total		3 386	4 896	11 692	15 773
TBE-vaccin	Enköping	589	802	1 525	1 996
	Heby	151	225	418	598
	Håbo	173	253	600	780
	Knivsta	205	288	658	863
	Tierp	181	292	671	985
	Uppsala	1 797	2 614	6 831	9 160
	Älvkarleby	88	126	436	641
	Östhammar	204	296	558	750

Tabell: Kostnadsfri TBE-vaccinering Region Uppsala 3–18 år 2023

Åldersgrupp TBE ▲		3-6 år		7-18 år	
Vaccingrupp ▲	Kommun ▲	Antal patienter	Antal vaccinationer	Antal patienter	Antal vaccinationer
Total		4 580	5 828	9 111	10 484
TBE-vaccin	Enköping	484	575	917	1 000
	Heby	177	234	378	470
	Håbo	197	241	385	423
	Knivsta	274	352	475	552
	Tierp	227	293	515	613
	Uppsala	2 847	3 641	5 564	6 366
	Älvkarleby	108	152	285	345
	Östhammar	267	340	594	715

Dokumentationen i Cosmic har tydligt visats ge en mycket bra möjlighet för kvalitativ uppföljning och utvärdering av vaccinationsinsatsen via SAS utdatahantering. Den har däremot gett upphov till en del missnöje hos vaccinatörer och krävt en del support från EPJ.

Tillgången till TBE vaccin har under 2023 tidvis varit bristfällig och regionens Adda-upphandlade vaccin Encepur har emellanåt fått ersättas med FSME immun. Justeringen av avropsrutiner, kontakt med Adda inköpscentral och respektive leverantörer för av barn och vuxendoser har krävt mycket tid och kommunikation, i första hand av vårduppdragsenheten

som också står för direktkontakten med vaccinatörerna. Problematiken har belyst behovet av en tydligare ordnad struktur för vaccinhantering i regionen.

[RU - Vaccination - SAS® Visual Analytics \(regionuppsala.se\)](https://regionuppsala.se)

Vaccinationstäckning 2022 och 2023

I genomsnitt har 24% av barn och unga vaccinerats med tre eller fler doser enligt dokumentation i Cosmic. Före 2022 har merparten av vaccinationer dokumenterats i andra journalsystem. I genomsnitt har 7% erhållit 2 doser vilket talar för att merparten av de som påbörjat vaccination också fullföljt med dos 3 säsongen efter.

Tabell: Andel 3–18 åringar som erhållit 3 eller fler doser TBE-vaccin till och med 2023 i Region Uppsalas kommuner (dokumenterat i Cosmic)

Kommun_distrikt ▲	Andel dos >=3 (senaste dos) ▼
Total	23,6 %
Östhammar	26,6 %
Uppsala	24,8 %
Enköping	23,7 %
Älvkarleby	22,4 %
Heby	20,6 %
Tierp	20,4 %
Knivsta	19,6 %
Håbo	15,1 %

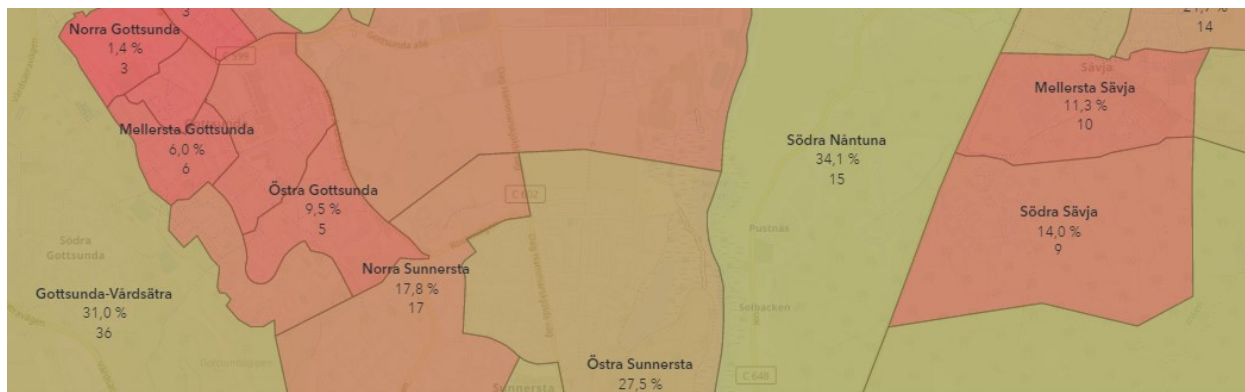
Skillnaden i täckning 3 eller fler doser mellan barn i förskoleålder jämfört med skolålder är små, 23,3% för 3–6 åringar och 23,7% för 7–18 åringar. Skillnad mellan kommuner 15,1 – 26,6%.

Inom kommunerna är variationen i vaccintäckning större mellan olika postnummerområden, från enstaka procent till närmare hälften, med lägst i socioekonomiskt resurssvaga områden. Skillnaderna är stora även mellan adresser som ligger nära varandra geografiskt och täcks av samma BVC.

Tabell: Andel vaccinerade (procent) med 3 eller fler TBE vaccindoser i åldersgrupperna 7–18 år respektive 3–6 år i olika postnummerområden inom kommunerna.

	<u>7–18 år (%)</u>	<u>3–6 år (%)</u>
Enköping	9,8 – 31,1	7,8 – 45,7
Heby	14,0 – 27,7	14,6 – 32,9
Håbo	5,4 – 24,1	4,2 – 24,6
Knivsta	8,1 – 24,6	11,5 – 37,3
Tierp	4,6 – 28,6	5,3 – 33,3
Uppsala	1,8 – 46,7	1,4 – 47,6
Älvkarleby	16,8 – 33,3	6,9 – 70,0
Östhammar	16,8 – 50,0	15,1 – 66,7

Bild: Karta över en del av Uppsala kommun som ett exempel på ojämn vaccinationstäckning (3 eller fler doser TBE-vaccin hos 3–6 åringar) i näraliggande geografiska områden

[RU - TBE täckningsgrad - SAS® Visual Analytics \(region uppsala.se\)](https://region uppsala.se)

Kostnader

I underlaget till beslut uppskattades initiala kostnader till 7,2 miljoner kronor år ett och därefter något lägre. Första årens kostnader sett till vaccinkostnad och stickersättning till vaccinatorer var 2022 ca 4,96 miljoner kr och 2023 ca 3,19 miljoner kr.

Slutsatser och förbättringsmöjligheter

Avgiftsfri vaccination mot TBE till barn och unga är implementerat i regionen och det finns en fungerande struktur för vaccination. Kostnader ligger i paritet eller under beslutsunderlaget. 24% av barn och unga i regionen har vaccinskydd mot TBE. Syftet med avgiftsfriheten var att nå en hög och jämlik täckning, vilket inte är helt uppnått.

Åtgärder som kan vidtas för att försöka nå en högre och mer jämlik täckning är olika typer av mer strukturerad och riktad information till föräldrar och vårdnadshavare om erbjudandet. Dels i form av skriftligt informationsmaterial, dels i form av mer strukturerad och standardiserad information från BVC och elevhälsan.

Om vaccinationer även kunde erbjudas i samband med besök på BVC skulle sannolikt täckningen bli högre och nå fler. Ett tydligt exempel från regionen är den tidigare mycket låga vaccintäckningen mot tuberkulos till barn i riskgrupper när den utfördes på lungmottagningen, medan den nu är närmast komplett när den senaste åren sker på BVC.

En förutsättning för att kunna erbjuda TBE-vaccination i samband med BVC besök är timing och samordning med befintliga besök. En justering av vaccinationserbjudandet från tre års ålder till vaccinets nu aktuella indikation från ett års ålder skulle bättre möjliggöra vaccination i samband med ordinarie BVC-besök.

Sammantaget under den regionalt finansierade perioden kan 6 doser vaccin ges oavsett start vid 3 år eller 1 års ålder. **Regionen föreslås därför att justera åldersspannet när barn och unga erbjuds kostnadsfri vaccination mot TBE till 1–18 års ålder.**

Vaccinordination i Cosmic ger likt covid-19 vaccinationerna, men till skillnad från influensa-, kikhoste- och pneumokockvaccinationerna i regionen, en mycket god möjlighet till uppföljning av insatsen och sätter åter ljus på regionens behov av en enhetlig vaccinationsdokumentation för alla finansierade vaccinationer.

2024-01-11

Anna Gillman